

ШКІЛЬНИЙ СВІТ

**ШКІЛЬНИЙ
СВІТ**
ЕКСПЕРТ
у галузі освіти

За сприяння Міністерства освіти і науки України,
Національної академії педагогічних наук України

№ 15 (743), серпень 2016

Видається із вересня 1997 року 2 рази на місяць

СПЕЦВИПУСК

Шлях до майбутнього.
Професійне самовизначення
старшокласників

ВКЛАДКА «МУЗИКА»

Орієнтовне календарно-
тематичне планування
змісту уроків за програмою
«Мистецтво» на II семестр
8 клас

*Своєю справою людина має займатися так,
немов допомоги їй шукати ніде.*

Джордж Севія Галіфекс

Спецвипуск: Шлях до майбутнього

У номері

СПЕЦВИПУСК

Бібліотека фахівця	5
Вимоги професії до людини. Матеріали до годин спілкування для учнів 9—11-х класів	7
Помилки у реалізації кар'єри. Година спілкування для учнів 10 — 11-х класів	10
Навчання за кордоном: від мрії до дії. Година спілкування для учнів 9—11-х класів	15
Створюємо підприємство: бізнес-план. Година спілкування для учнів старших класів	27
Образ професіонала. Година спілкування для учнів 10—11-х класів	33

У вкладці Музика

Орієнтовне календарно-тематичне планування змісту уроків за програмою «Мистецтво».

II семестр, 8 клас
(відповідно до підручника «Мистецтво,
8 клас» Л. Г. Кондратової) 1

Головна пісня держави.

Урок музичного мистецтва, 4-й клас 10

Стиль у мистецтві.

Урок мистецтва, 8-й клас
(за новою програмою відповідно до підручника
«Мистецтво, 8-й клас» Л. Г. Кондратової) 12

У наступному номері

- **СПЕЦВИПУСК**
Виховуємо грою.
Ігрова програма
з національно-патріотичного
виховання учнів

У вкладці

«Образотворче мистецтво»

- **Розробки уроків для 8-го класу за новою
програмою:**
Гармонія і досконалість Еллади (уроки 1—2)
Велич і могутність Давнього Риму
(урок 3)

Соціально-економічні зміни, що відбулися останнім часом у суспільстві, зумовили потребу в перегляді підходів до вирішення багатьох психолого-педагогічних проблем національної школи, зокрема щодо підготовки старшокласників до вибору професії.

Розкритися, знайти своє покликання, місце в житті — складне завдання для особистості в будь-якому віці, а особливо — в шкільні роки.

Адже від того, чи правильно зроблено вибір професії, залежить суспільна цінність людини, її місце в житті, задоволеність професійною діяльністю, фізичне і психічне здоров'я і, звичайно, радість і щастя. З цього приводу відомий педагог К. Ушинський писав: «Якщо ви вдало оберете працю і вкладете в неї свою душу, то щастя саме вас знайде».

Вибір професії — це важливий крок у доросле життя, передусім це відповідальність перед батьками, перед суспільством, а найголовніше — перед собою! Ця відповідальність полягає в тому, щоб обрати саме свій шлях і ним іти. Робота й усе, що з нею пов'язане, займає більшу частину життя людини. Знайти себе у світі професії — означає дістати можливість гідно заробляти, відчувати себе потрібним людям, максимально повно розкрити свої здібності. І тут найважливіше — не схибити.

Іноді люди, не віднайшовши того, чого прагне їхня душа, присвячують себе певній справі. Чи правильно це? Чи стануть вони справжніми фахівцями, майстрами своєї справи? Чи принесуть своїми діями користь суспільству й собі?

Вирішити це питання в змозі компетентний у виборі професії старшокласник, який здатний самостійно прийняти рішення щодо побудови й реалізації професійної кар'єри, скорегувати за потреби цілі й завдання професійного самовизначення і зростання на певному віковому етапі, стійко та впевнено вирішувати проблеми, не зациклюватися на невдачах і перешкодах, а розцінювати їх як можливість набуття життєвого досвіду.

Пропонуємо розробки виховних заходів, які допоможуть старшокласникам знайти відповіді на одне з головних питань у своєму житті.

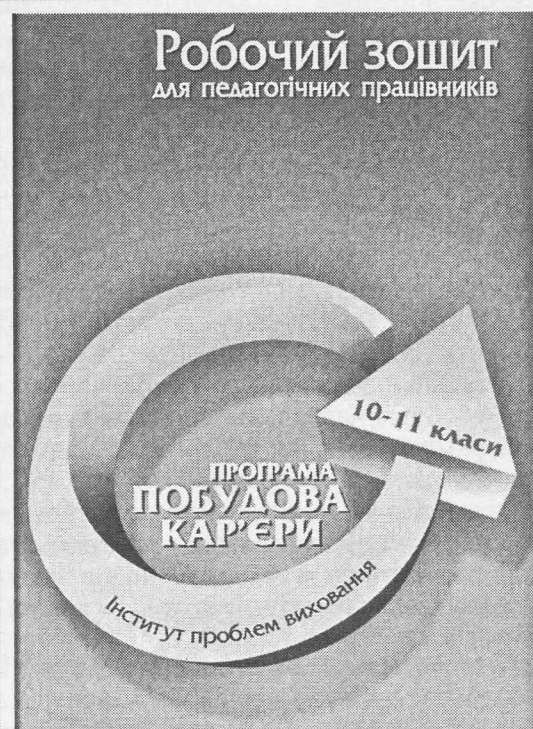
Знайти більше матеріалів на цю тему ви можете в робочих зошитах та навчально-методичних посібниках, розроблених співробітниками лабораторії трудового виховання Інституту проблем виховання НАПН України.

БІБЛІОТЕКА ФАХІВЦЯ

Робочий зошит для педагогічних працівників (до програми «Побудова кар'єри», 10—11-ті класи) є складовою створеного співробітниками лабораторії трудового виховання Інституту проблем виховання НАПН України програмно-методичного комплексу «Побудова кар'єри» для 10—11-х класів, який має на меті формувати компетентність старшокласника щодо вибору професії й реалізації її майбутньому. Робочий зошит є путівником щодо організації і проведення практичних робіт і виконання старшокласниками самостійних завдань, передбачених комплексом навчальних програм профорієнтаційного спрямування «Побудова кар'єри» (9, 17, 35, 70 год). У ньому подана професіографічна інформація (ринок праці, працевлаштування, опис професій), опитувальники, методики, діагностики і самодіагностики, варіанти репродуктивних, пізнавальних і творчих завдань.

Робочий зошит для учнів старших класів загальноосвітніх шкіл (до програми «Побудова кар'єри», 10—11-ті класи) є складовою створеного співробітниками лабораторії трудового виховання Інституту проблем виховання НАПН України програмно-методичного комплексу «Побудова кар'єри» для 10—11-х класів, який має на меті формування компетентності старшокласника у виборі професії й успішної реалізації в майбутньому професійної кар'єри. Робочий зошит старшокласника створено для узагальнення учнями теоретичних відомостей та фіксації результатів виконання практичних, самостійних, дослідницьких і проектних робіт, передбачених комплексом навчальних профорієнтаційних програм «Побудова кар'єри» (9, 17, 35, 70 год). Його використання уможливорює перехід у професійному самовизначенні від зовнішнього контролю з його об'єктивно заданими нормами, правилами і приписами до особистісної та професійної самооцінки й самовимогливості в питаннях конструювання власного професійного майбутнього.

Комплекс навчальних програм «Побудова кар'єри» (9, 17, 35, 70 год) є удосконаленою й апробованою впродовж 2009—2013 рр. програмою «Побудова кар'єри» для старшокласників, яка була рекомендована МОН України для використання у загальноосвітніх навчальних закладах (лист № 1/11-6441 від 16.08.2007 р.). У листах Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, які містять інструктивно-методичні рекомендації щодо вивчення трудового навчання у 2009/2010, 2010/2011, 2011/2012, 2012/2013 навчальних роках, ця програма була визначена складовою профільного навчання. Реалізується програма профорієнтаційного спрямування за рахунок годин варіативної складової навчальних планів загальноосвітніх шкіл. Комплекс навчальних програм складається з: програми «Побудова кар'єри» (70 год) для учнів 10—11-х класів; програм «Побудова кар'єри» (9, 17 і 35 год) для учнів 11-х класів; двох варіативних модулів (9, 35 год) для учнів 10-х класів, які можуть використовуватися як у поєднанні з програмами «Побудова кар'єри» в обсязі 9, 17 і 35 год для учнів 11-х класів, так і самостійно.

Навчально-методичний посібник «Побудова кар'єри» (для педагогічних працівників) є складовою створеного співробітниками лабораторії трудового виховання Інституту проблем виховання НАПН України програмно-методичного комплексу «Побудова кар'єри» для 10—11-х класів, який має на меті формування компетентності старшокласника у виборі професії й успішної реалізації в майбутньому професійної кар'єри. Структура і зміст посібника відповідає навчальній програмі профорієнтаційного спрямування «Побудова кар'єри», яка розроблена у варіанті 70 год. У ньому розкрито основні теоретичні положення, якими мають оволодіти старшокласники в процесі вивчення заданих програмою розділів і тем. Навчально-методичний посібник може бути використаний педагогами також під час обраної ними програми «Побудова кар'єри» у варіанті 9, 17 і 35 год і вчителями-предметниками, класними керівниками, шкільними психологами і соціальними педагогами під час реалізації інших профорієнтаційних заходів у старшій школі.

З повагою — авторський колектив лабораторії трудового виховання Інституту проблем виховання НАПН України

Вимоги професії до людини

Матеріали до годин спілкування для учнів 9—11-х класів

Професійна придатність визначається сукупністю індивідуальних особливостей особистості, які впливають на успішність опановування професійної діяльності та ефективності її виконання в майбутньому.

Вона відображає реальний рівень розвитку професійно значущих якостей для конкретної діяльності.

Леся ГУЦАН, завідувач лабораторії трудового виховання Інституту проблем виховання НАПН України, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник

Мета: ознайомити учнів з особливостями вимог, показань та протипоказань до певних видів професій; здобути навички аналізу щодо власної придатності до професійної діяльності, формувати ціннісне ставлення до праці.

Обладнання й матеріали: папір, писемне приладдя, роздруковані бланки таблиці «Перелік професійно-виробничих протипоказань».

Хід заходу

Міні-лекція «Класифікація придатності»

Є. Клімов розробив класифікацію професійної придатності на основі врахування характеру психологічних і медичних передумов до успішної діяльності:

а) придатність до діяльності — при відсутності протипоказань;

б) непридатність (тимчасова або постійна, практично нездоланна) — наявність відхилень у стані здоров'я, несумісних із вимогами професії;

в) відповідність визначеній галузі діяльності — немає протипоказань за здоров'ям і є деякі особисті якості, що вказують на можливість вибору визначеної професії;

г) покликання людини до конкретного виду (видів) діяльності — вищий рівень професійної придатності, що характеризується наявністю виражених ознак відповідності людини вимогам діяльності.

У практиці психологічного відбору, наприклад, за військовими спеціальностями, ступінь

придатності кандидатів визначається за результатами проведення освітнього, медичного і фізичного тестування й обстеження.

При позитивних результатах перших двох етапів відбору проводиться психологічне обстеження, на підставі якого визначаються такі рівні придатності:

перша група — відмінні результати (кандидати приймаються поза конкурсом за умови успішного складання вступних іспитів);

друга група — гарні результати (кандидати приймаються на основі загального конкурсу за результатами вступних іспитів);

третя група — посередні результати (особи цієї групи приймаються як виняток після врахування кандидатів перших двох груп);

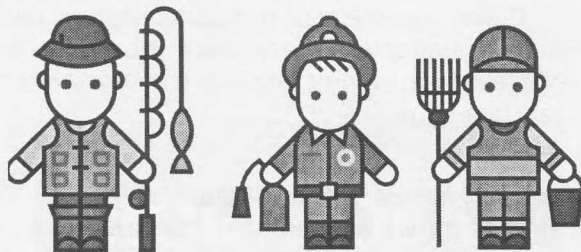

четверта група — низькі результати (кандидати в училище не приймаються як такі, що не здали кваліфікаційний іспит).

Нині шкала остаточної оцінки стала **9-бальною**, що дає змогу враховувати результати психологічного вивчення кандидатів більш диференційовано.

Формування професійної придатності завжди є процесом індивідуальним, і якщо майже завжди можна створити умови для досягнення заданого рівня трудових успіхів особам більш-менш різного рівня професійної підготовки і мотивації, то у відношенні індивідуально-психологічних професійно важливих якостей цього сказати не можна — вони залишаються відносно стійкими в масштабі того часу, протягом якого відбуваються вибір професії, підготовка фахівця і початковий етап професійного шляху. До того ж, як показує практика, не кожна людина може в прийнятний термін опанувати деякі професії навіть при забезпеченні високого рівня професійної підготовки і мотивації. Професійна придатність до таких професій може сформуватися лише за наявності визначеного ступеня розвитку і стійкості професійно важливих психічних якостей особистості.

Стан здоров'я та професійна придатність

Майже всі професії передбачають певні вимоги щодо здоров'я людини. Умовно ці вимоги можна поділити на чотири групи:

- **рухові:** координація рухів, м'язова витривалість та сила;
- **аналізаторні:** зір, слух, смак, нюх, дотик;
- **нервово-психологічні:** сила, рух, урівноваженість нервової системи;
- **інтелектуальні:** властивості мислення, уваги, пам'яті.

Одні професії висувають підвищені вимоги до здоров'я людини, оскільки можуть бути пов'язані зі значним напруженням зору (оператор, ювелір), тривалим стоянням на ногах (продавець, стоматолог, перукар), високим рівнем нервово-психічного напруження (вчитель, адміністратор).

Інші професії вимагають спеціального відбору (профвідбору), який передбачає визначення придатності кандидата за станом здоров'я, на основі соціально-психологічного та психофізіологічного вивчення особистості кандидата.

Обираючи професію, треба подумати, як вона вплине на здоров'я: чи не викличе загострення наявних хронічних захворювань або виникнення нових?

Робота з таблицею «Перелік професійно-виробничих протипоказань» (на с. 9)

Творчі завдання

1. Дайте, будь ласка, визначення понять:

Професійна придатність — це _____

2. Перерахуйте, будь ласка, ступені професійної придатності особистості.

3. Які вимоги висуває обрана вами професія до здоров'я людини?

4. Наведіть, будь ласка, приклади професій, у яких має бути абсолютна професійна придатність.

5. Визначте, будь ласка, основні чинники професійної непридатності особистості до професії:

- військового
- вчителя
- диктора

6. Перегляньте, будь ласка, таблицю «Перелік професійно-виробничих протипоказань». Як ви оцінюєте вашу професійну придатність з огляду на стан вашого здоров'я? Чи є у вас перелік професійно-виробничих протипоказань щодо професії, яку мрієте обрати?

Завдання для самостійного виконання.

Розкрийте, будь ласка, зміст власної програми щодо зміцнення здоров'я.

Перелік професійно-виробничих протипоказань

Професійно-виробничі протипоказання	Зразковий перелік припустимих професій
Хронічний гастрит, виразкова хвороба	
Несприятливі метеоумови, токсичні речовини, вібрація, вимушена робоча поза, фізичне і нервово перенапруження	Електромонтажник, кравець, касир, наладчик музичних інструментів
Сколіоз (без суттєвого порушення статики і функцій)	
Постійно зігнуте фіксоване положення тіла, значне фізичне напруження (піднімання й перенесення ваги)	Токар, фрезерувальник, шліфувальник, електромонтер, фотограф, продавець промислових товарів
Плоскостопість різко виражена	
Тривале перебування на ногах, піднімання і перенесення ваги, виражене статичне напруження	Лаборант хімічних і фізичних лабораторій, монтажник радіо- і телеапаратури, швачка-мотористка, працівники бібліотечної справи, багато спеціальностей, пов'язаних із виготовленням і ремонтом музичних інструментів, іграшок
Епілепсія без інтелектуальних і характерологічних змін	
Несприятливі метеорологічні умови, токсичні речовини	Оператор поштового зв'язку, модельєр, кресляр, контролер готової продукції
Артеріальна гіпертонія	
Підвищена температура повітря, токсичні речовини, значне нервово-емоційне напруження	Токар, фрезерувальник, палітурник, всі професії взуттєвого і швейного виробництва, радіооператор
Ендокринні захворювання	
Несприятливі метеоумови, токсичні речовини, вимушений ритм роботи	Токар і фрезерувальник з обробки дрібних деталей, професії годинникового виробництва, лаборант електровимірювальних приладів
Бронхіальна астма	
Значне нервово-емоційне і фізичне напруження, несприятливі метеоумови, гази, пил, речовини, що мають алергенну дію	Регулювальник і збирач радіоапаратури, професії годинникового виробництва, лаборант вимірювальних лабораторій, кравець